

Ondertussen in de archeologie

Nieuws uit SIKB en het CCvD Archeologie

Graven naar verbetering

Het zijn serieuze constatering en aanbevelingen die in het rapport van bureau SIRM 'Graven naar verbetering' worden gedaan. Daar moet niet alleen binnen het Centraal College van Deskundigen Archeologie (CCvD) mee aan de slag worden gegaan, maar dat moet samen met het veld worden opgepakt. Het CCvD wil daar de tijd voor nemen en geen overhaaste stappen zetten. Dat was de breed gedragen uitkomst van de bespreking van het eindrapport van de evaluatie van het nieuwe kwaliteitssysteem archeologie, in de speciaal ingelaste vergadering van het CCvD op maandag 24 februari jongstleden.

Verwarring

De leden van het CCvD Archeologie lieten zich waarderend uit over de rapportage van de evaluatie, uitgevoerd in opdracht van SIKB/CCvD Archeologie. De onderzoekers leggen de vinger op een aantal pijnlijke plekken. Dat blijkt ook uit de emotie waar zij in hun onderzoek op stuiten. 'Uit de reacties blijkt de betrokkenheid van archeologie. Archeologen zijn zeer begaan met hun vakgebied, maar halen soms ook zaken door elkaar, wat leidt tot verwarring en argwaan', lichten onderzoekers René Goudriaan (SIRM) en Riemer Knoop (Gordion Advies) toe. Vooral op de werkvloer kwamen zij een gevoel van 'geen gehoor vinden' vaak tegen. De evaluatie van het nu twee jaar functionerende kwaliteitssysteem is gericht op het systeem, niet op het bestel. Het kwaliteitssysteem (BRL/KNA en register), waar vooral het CCvD over gaat, moet passen binnen de grenzen van het bestel dat de rijksoverheid in de Erfgoedwet vastlegt. Grenzen waarmee het CCvD en het werkveld niet altijd gelukkig zijn. Dat wordt in de praktijk nogal eens door elkaar gehaald, merken de onderzoekers. In het rapport schrijven zij: 'De afgelopen tijd is gewerkt aan een verdere verbetering van het kwaliteitssysteem. Dat lost niet het probleem op dat er in het archeologische veld uiteenlopende opvattingen over kwaliteit leven. De BRL definieert die als de eisen die aan opeenvolgende processtappen gesteld kunnen worden om tot een output te komen die gebruikt kan worden voor wetenschap (onderzoek) en samenleving (erfgoedbeleving). Deze "proceskwaliteit" wordt door het veld weliswaar geaccepteerd – ze leidt tot een uniformering van processtappen en ook tot een gelijk speelveld voor archeologische bedrijven – maar heeft volgens een groot deel van de archeologen geen relatie tot "beter archeologisch onderzoek", wat door de wetgever (Erfgoedwet) wel is beoogd ("inhoudelijke" kwaliteit). Ook is de cruciale relatie met de Omgevingswet nog onvoldoende in beeld. De archeologen betreuren de verenging van concurrentie tot uitsluitend op prijs met daardoor een "race to the bottom", die als direct gevolg van de invoering van dit systeem wordt gezien.' De vraag is wel of dat terecht is.

Tussentijdse meting

Het CCvD constateerde, met de onderzoekers, dat het gehouden onderzoek een evaluatie *ex durante* is; een tussentijdse meting van het gevoerde beleid. De twee jaar dat het nieuwe kwaliteitssysteem in werking is, laat meer dan dat nog niet toe. Dat laat overlet dat de uitkomsten van dit onderzoek al uitnodigen tot acties. Sommige aanbevelingen zijn praktisch van aard en snel oplosbaar. Zoals enkele inconsistenties tussen de BRL en de KNA. Andere constatering en aanbevelingen gaan echter verder. Bijvoorbeeld: 'Er bestaat in het archeologische veld onvoldoende begrip voor het nut en de noodzaak, alsmede de mate van detail van het nieuwe kwaliteitssysteem, vooral op uitvoerend niveau.' En ook het eindoordeel vraagt van het CCvD actie, met name op het vlak van communicatie: 'Samenvattend kan ten eerste worden gesteld dat het nieuwe kwaliteitssysteem in het algemeen voldoende is toegesneden op de KNA-kwaliteit, maar er bestaat ruimte voor verbetering. Ten tweede kan worden gesteld dat het nieuwe kwaliteitssysteem de KNA-kwaliteit voldoende borgt, voor zover die betrekking heeft op de proceskwaliteit. Ook hier is ruimte voor verbetering. Bij veel archeologen bestaan echter grote twijfels of met het kwaliteitssysteem het doel van het genereren van output die bruikbaar is voor lopend en toekomstig (wetenschappelijk) onderzoek alsmede voor beleving van erfgoed voldoende wordt bereikt.'

Volgende stappen

Na de extra bijeenkomst van 24 februari houdt het CCvD op 16 maart weer een reguliere bijeenkomst. De leden wordt dan gevraagd voorstellen te doen hoe de acht verbeterpunten, waarmee het rapport 'Graven naar verbetering' eindigt, samen met de sector kunnen worden opgepakt. Die verbeterpunten behelzen achtereenvolgens 'Communicatie over het systeem van borging van proceskwaliteit. Wie doet wat, waarom, waartoe, met welk mandaat en met welke beperking. En vooral: waar gaat het *niet* over.' Het tweede verbeterpunt richt zich op een 'Aanvulling van de proceskwaliteit met meer inhoudelijke dimensie(s)'. Als derde punt is de 'Borging van lokale deskundigheid' genoemd – 'Verbetering van de capaciteit van ambtenaren op gemeentelijk niveau, zowel in materie (regiokennis) als in proces (het nieuwe kwaliteitssysteem) is van groot belang.' Verbeterpunt vier betreft de 'Innovatie'; 'uitvoerend archeologen vinden (onder meer) dat het systeem te weinig ruimte biedt aan, laat staan uitnodigt tot innovatie, zoals nieuwe methoden en technieken, andere zienswijzen en vraagbenaderingen, multi- of trans-disciplinaire aanpak.'

Praktische verbeteringen

De verbeterpunten 5 tot en met 7 zijn meer praktisch van aard, en relatief snel oplosbaar. Het eerdergenoemde harmoniseren van de BRL en de KNA (punt 5), het bevorderen van de doorstroming van werknemers (punt 6) en het faciliteren van de toetreding van junioren (punt 7). Dat geldt in zekere mate ook voor het laatste (achtste) verbeterpunt: 'Het is zinvol dat de beroepsgroep zich bij het kwaliteitssysteem afvraagt of het nodig is om voor elk onderwerp een actorschap te benoemen, of dat de op zichzelf legitieme behoefte aan erkenning niet op een andere manier kan worden vormgegeven.' Op 16 maart zal het rapport door het CCvD definitief worden vastgesteld en gepubliceerd. Het zal dan ook gelijk met een begeleidend schrijven, waarin het vervolg wordt geschetst, aan alle betrokkenen en belangstellenden binnen de sector worden aangeboden, evenals aan de minister van OCW. Voor dat vervolg wil het CCvD drie, elkaar niet uitsluitende, sporen volgen. Dat zijn concrete verbeteringen realiseren, een aantal discussies (opnieuw) voeren en op basis daarvan aanpassingen aanbrengen, en onderdelen van het bestel ter discussie te stellen.

Een nieuwe lente, een nieuw dendrochronologisch geluid

Over de rijkdom aan kennis die dendrochronologisch onderzoek kan bieden, verzorgen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer/Centraal College van Deskundigen Archeologie en de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumenten gezamenlijk een multidisciplinaire kennisbijeenkomst. Nut en noodzaak van goed dendrochronologisch onderzoek en het vastleggen en delen van goed gedocumenteerde meetgegevens is het onderwerp.

De gratis toegankelijke bijeenkomst wordt gehouden op donderdag 19 maart 2020 van 12.30 - 17.30 uur.

De locatie is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5, Amersfoort. Deelname aan de bijeenkomst telt mee voor de bij- en nascholing Actorregister.

Informatie en aanmelden

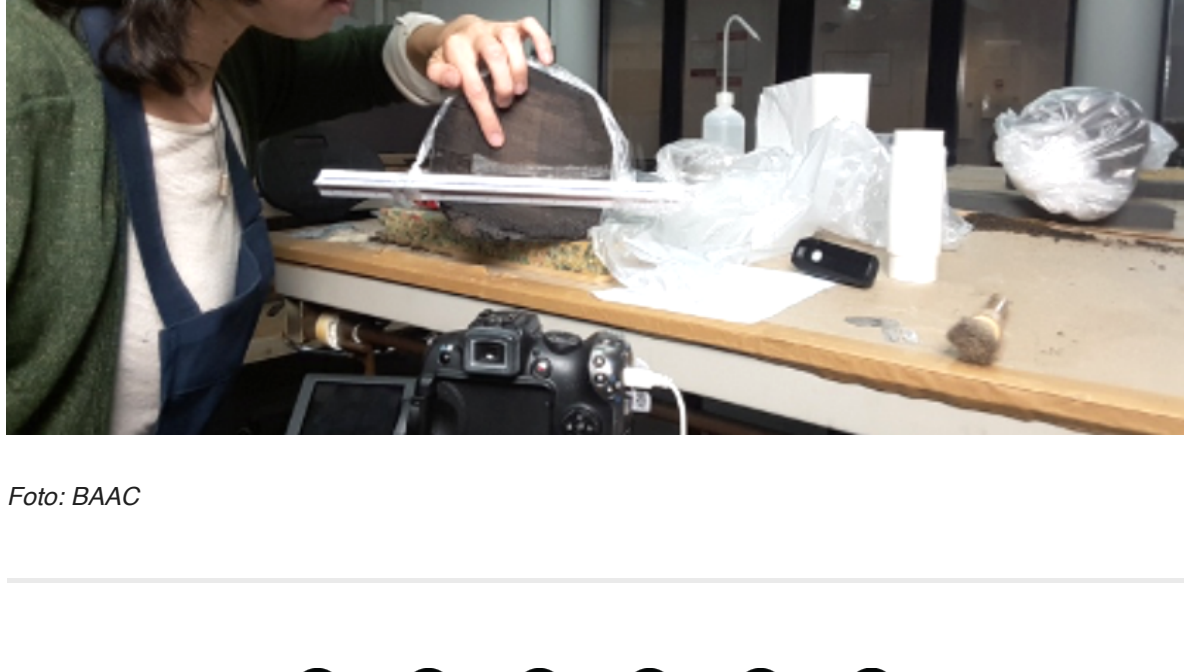

Foto: BAAC

info@sikb.nl / www.sikb.nl

Klik hier om u af te melden voor deze e-mails.